

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CHelsea 3-3878

NO. 112. — ŠTEV. 112.

NEW YORK, SATURDAY, MAY 13, 1933. — SOBOTA, 13. MAJA 1933.

VOLUME XII. — LEVIK XII.

ZAVEZNICI PRETE NEMCIJI Z OKUPACIJO

FRANCOSKI ZUNANJI MINISTER PRAVI, DA VERSAILLSKA MIROVNA POGODBA ŠE VEDNO VELJA

Zavezniki pod nobenim pogojem ne bodo dovolili, da bi se Nemčija še bolj oborožila. — Versailleska pogodba stavlja Nemčiji najstrožje določbe glede orožja. — Hitler bo najbrž proglasil politiko vojaške enakopravnosti. — Nemčija noče sprejeti angleškega razorožitvenega načrta.

BERLIN, Nemčija, 12. maja. — Vlada nemškega kanclerja Hitlerja stoji pred najnevarnejšo krizo v nemški zunanji politiki izza leta 1923, ko so francoske armade vkorakale v Porenje.

Hitler se tega dejstva prav dobro zaveda, in zato je sklenil, naj se prihodnje sredo sestane nemški državni zbor.

Pri tej priliki bo Hitler osebno podal vladno izjavo glede razorožitvene konference.

Najbrž bo zavzel isto stališče kot ga zavzameta zunanji minister von Neurath in vojni minister von Blomberg, namreč, da se bo Nemčija tako oborožila kot je oborožena Francija, če ji na konferenci ne priznajo enakopravnost v orožju.

Nemčija pod nobenim pogojem ne bo sprejela brez posebnih koncesij angleškega razorožitvenega načrta.

Hitler bo prihodnje sredo odgovoril angleškemu vojnemu tajniku lordu Hailshamu in francoskemu zunanjemu ministru Paul-Boncouru, ki sta včeraj izjavila, da bodo izvedene vse določbe versailleke mirovne pogodbe, ako bo Nemčija skušala povečati svojo armado.

Ker tvorijo Hitlerjevi pristaši v nemškem državnem zboru ogromno večino, je jasno, da bo zbornica v vseh ozirih odobrila njegovo stališče.

PARIZ, Francija, 12. maja. — Anglija in Francija ste edini v svoji odločitvi, da zahtevate, da ostanemo v veljavi vse določbe versailleke mirovne pogodbe, ako bo Nemčija še dalje ovirala potek razorožitvene konference.

Angleški vojni minister Lord Hailsham je v zbornici lordov izjavil, da stojite Anglija in Francija trdno na stališču, da se nemški zahtevi ne ugodijo, da bi ji bilo dovoljena oborožitev v sorazmerju z drugimi državami in če Nemčija svoje zahteve ne opusti, bo ostala v veljavi versailleka pogodba.

Na to izjavo se je opiral francoski zunanji minister Paul-Boncour, ko je izjavil:

"Anglija je z nami, da reče, ako razorožitvena konferenca ne more doseči zmanjšanja oboroževanja, da ostane versailleka pogodba v veljavi."

Versailleka pogodba stavi Nemčiji najstrožje določbe glede orožja. Nemčija po tej pogodbi ne sme imeti aeroplanov za bombardiranje, tankov in velikih topov. Njena vojska je omejena na 100,000 mož in vojna mornarica samo na neznatno število ladij.

Paul-Boncour je rekel, da je Francija že bila skoro na tem, da objavi tajne podatke zunanje ministarstva, ki dokazujejo tajno oboroževanje Nemčije, kar je v nasprotju z versailleko pogodbo.

"Naša razorožitvena delegacija je bila že opetovana naprošena, da ne objavi podatkov o nemškem oboroževanju," je rekel zunanji minister. "Čas za to objavo je bil že davno dpočen. Samo v slučaju, da pride na dnevni red vprašanje o posameznih vojaških skupinah, bi ta objava izzvala zanimanje in bi imela uspeh. In ta čas je prišel. Ker nemška policija živi v vojaških barakah, ker imajo patriotske organizacije vojaški značaj, je tudi večina drugih narodov zavzela francosko stališče."

LONDON, Anglija, 12. maja. — Vsled drznega nastopa nemške delegacije na razorožitveni konferenci je angleški vojni minister Lord Hailsham v zbornici lordov rekel, da bodo zavezniške države pri-

Roosevelt je ponudil veteranom delo

A. W. MELLON V ŠKRIPCIIH

Kongresnik ga je obdolžil, da se je izognil plačanju davka. — Generalni pravdnik je uveljavil preiskavo.

Washington, D. C., 12. maja. — Justični departament preiskuje izjavo o dohodninskem davku bivšega zakladniškega tajnika in po-
znejšega poslanika v Londonu, Andrewa W. Mellona.

V kongresni zbornici je republikanski kongresnik iz Pennsylvanije Louis T. McFadden obdolžil Mellona, da njegovi podatki o dohodninskem davku niso bili pravilni.

Generalni pravdnik Homer Cummings je rekel, da bo njegov departament natančno preiskal, koliko je resnice na obdolžbi kongresnika McFaddena.

Cummings je tudi povedal časnikarskim poročevalcem, da je poleg McFaddenove obdolžbe prišlo v njegov departament veliko število pism z zahtevo, da se zadeva natančno preišče.

Vsako tako zadevo preiskuje posebni oddelek justičnega departamenta, toda Cummings je rekel, da bo v Mellonovi zadevi imenoval posebnega preiskovalca.

V svoji obdolžbi je kongresnik McFadden prebral pismo prejnjega senatnega preiskovalca glede prodaje raznih bondev, Davida A. Olsona, ki pravi, da je Mellon leta 1931 prodal delnice Western Public Service Company in Pittsburgh Coal Company in pri tem izkazal izgubo v znesku \$6,700,000, kateri znesek je bil odtegnjen v namenu, da se zniža dohodninski davek.

Kot pravi Olson v svojem pismu, je delnice Pittsburgh Coal Company kupila Coaledsed Company, katere družba je 100 odstotkov last Andrewa W. Mellona in njegove družine. Olson pravi, da so bile vse delnice kupljene 31 dni po njihovi navidezni prodaji, vsled česar "izguba" \$6,700,000 ni bila pravilno odtegnjena od dohodninskega davka.

STUDENTJE BI SE NE BORILI

Študentje ameriških univerz so pred kratkim glasovali o zanimivem vprašanju: — Ali bi šli v boj za domovino?

Nad petdeset odstotkov jih je izjavilo, da bi se ne borili v vojni, pa naj jo napovedo Združene države iz tega ali onega vzroka.

SPOPAD MED POLICIJO IN NEZAPOSLENIMI

Bruselj, Belgija, 13. maja. — Danes je prišlo tukaj do resnih spopadov med nezaposlenimi in policijo. Neki policist je bil smrtno nevarno ranjen.

siljene zahtevati strogo izpolnjevanje določb versailleke pogodbe.

V prvi vrsti bi prišla v poštev zavezniška okupacija nemškega ozemlja zapadno od Rene ter mostov v Kolinu, Mainzu in Kehl do leta 1935.

Lord Hailsham je rekel, da zavezniki nikakor ne bodo dovolili, da bi se Nemčija smela oborožiti in ako zaradi tega zapusti razorožitveno konferenco, bo stopila versailleka pogodba v popolno veljavo.

PROTEST PROTI HITLERJEVEMU ZASTOPNIKU

Protest v poslanski zbornici proti obisku dr. Rosenberga. — Poslanci zahtevajo, da ga vlada izžene.

London, Anglija, 12. maja. — Sredi ostrega napada na posebnega Hitlerjevega odposlanca dr. Alfreda Rosenberga, je bila izrečena obdolžba, da dr. Rosenberg in drugi Nazijci širijo v Londonu fašistično propagando.

Socijalistični voditelj George Lansbury je šel celo tako daleč, da je rekel: — To učenje fašizma, katero ti gospodje tako željno izražajo in vsiljujejo, ima namen ovreči to zbornico in ustavo dežele.

Lansbury je rekel, da je bila v Londonu ustanovljena organizacija za razširjenje nemškega fašizma in da ima samo namen povzročiti v deželi nered.

Drugi laboriti so takoj zahtevali, da vlada pošlje dr. Rosenberga iz Anglije. V splošnem so se v zbornici slišale pritožbe, da je dr. Rosenberg dovoljeno biti v Angliji, medtem ko vlada Trocki-ju ni dovolila, da bi bil prišel v deželo.

Komunisti so zvečer pred hotelom, v katerem stanuje dr. Rosenberg, priredili velike demonstracije.

Že prej je poročnik James E. Sears na policijskem sodišču priznal, da je na grobu angleškega nepoznanega vojaka strgal fašistični znak svastiko z venca, katerega je dr. Rosenberg položil na grob. Znak je pozneje vrgel v reko Thames. Sears je bil obsojen na kazen 40 šillingov.

Tekom debate v poslanski zbornici je delavski poslanec William James Thorne zahteval od notranjega ministra Sir Johna Gilmore, da izroči dr. Rosenbergu "povelje za odhod". Na to je minister odgovoril: — Ako bo kaj storjenega proti tej deželi, mu bom dal povelje za odhod.

Navzlic komunistični demonstraciji pred hotelom je dr. Rosenberg sprejel 100 časnikarskih poročevalcev ter jim v nemščini razložil nemške ideje, upanja in želje. Preskrbel ni za to, da bi kdo prestavil njegov govor v angleščino. Med svojim govorom je izjavil dr. Rosenberg, da je v Chicagu mnogo več umorov kot v celi Nemčiji.

SAMOMOR ČEHOSLOVAŠKE GA POSLANIKA

Mexico City, Mehika, 11. maja. — Tukaj se je ustrčil 39letni čehoslovaški poslanik Vladimir Krupka. Baje je bil že dalj časa bolan.

SLOVENŠČINA NAJ IZGINE ŠE IZ CERKVE

Fašistične oblasti v Julijski Krajini skušajo odpraviti slovenski in hrvaški jezik sedaj še iz cerkve. — Silen pritisk na duhovščino.

V zadnjem času so pričele fašistične oblasti izvajati zopet nov pritisk na slovensko in hrvaško duhovščino v Julijski Krajini. Na vse načine se trudijo, da bi pregnali slovenščino in hrvaščino tudi iz cerkve, kjer sta našli svoje poslednje zatočišče. V tej svoji akciji postopajo tako fašistična stranka, kakor režimske oblasti vedno bolj neizprosno in brezobzirno.

Tako je bila ob koncu preteklega meseca pozvana h puljskemu prefektu vsa slovenska in hrvaška duhovščina v Istri. Puljski prefekt je zahteval od duhovnikov, naj ne pridigajo več v hrvaščini ali slovenščini, marveč le v italijanščini. Svojo zahtevo je utemeljil s trditvijo, da se je sedaj ves naš tamkajšnji življenjski in kulturni italijanščino in v nove razmere, ki jih je ustvaril fašizem v Julijski Krajini, da tudi italijanščino docela razume in gladko govori. Zaradi tega ni več treba, da bi se služba božja, cerkvene propovedi in cerkveno petje vršili v našem narodnem jeziku.

V Trstu je pritisk še hušji. Po prizadevanju fašistične organizacije pri Sv. Jakobu ter krajevnih oblasti se je morala vršiti na veliki petek v cerkvi pri Sv. Jakobu poleg slovenske tudi italijanska pridiga. Poleg tega skušajo fašisti v čim večji meri ovirati slovenske obrede v cerkvah. Znano je, da upravljajo rojansko župnijo italijanski Jurca, ki si je pred leti izpremenil svoj priimek v Di Giorgi. Ta župnik podpira fašistične zahteve glede slovenskih maš in pridig ter je končno določil, da se smejo službe božje za Slovence v rojanski cerkvi vršiti v nedeljah le ob 6. zjutraj. Tudi slovenske vernice in šmarnice, ki so se doslej vršile ob 6. zvečer in se je pri njih zbiralo izredno mnogo slovenskega ljudstva, so bile ukinjene. Namesto njih so bile uvedene italijanske. Končno je bilo v Rojanu prepovedano sleherni cerkveno petje v slovenščini.

ITALIJANSKI IZDAJALEC USTRELJEN

Mornariški častnik je prodajal mornariške ke načrte Franciji. — Njegova pomočnica je bila pomiloščena.

Rim, Italija, 12. maja. — Častnik italijanske mornarice, Ugo Travaglia, je bil ustreljen. Pred tajnim vojaškim sodiščem mu je bilo dokazano, da je deset let prodajal francoski vladi načrte italijanske mornarice.

Njegova pomočnica, lepa gospa Camilla Agliardi, ki je italijansko-francoskega pokoljenja, je bila tu-

DELALI BI Z VESELJEM, TODA NE ZA TAKO NIZKO PLAČO

WASHINGTON, D. C., 12. maja. — Predsednik Roosevelt je izdal odredbo, da odbor, ki ima nalogo preskrbovati brezposelnim delo v gozdovih, takoj izdela načrt, da bo mogoče za to delo sprejeti 25,000 veteranov, ki so sedaj pričeli prihajati v Washington z zahtevo, da jim vlada plača vojaški bonus.

Veterani zatrjujejo, da je prvi in poglavitni vzrok, da zahtevajo bonus, ker ne morejo dobiti dela.

Vladni uradniki sedaj pazijo, kak učinek bo napravila na veterane predsednikova ponudba. Nekateri veterani so še pokazali, da s tem niso zadovoljni, češ, da \$1 dnevne plače z oskrbo za nje ni dovolj.

Predsednikova ponudba ne kaže samo pripravljenosti vlade, da da veteranom delo, temveč tudi zelo bistroumna poteza za javno mnenje glede postopanja z veteransko armado, da ne pride do kakšnega izbruha v političnem oziru. Predsednik je do sedaj obljubil dvojce: delo pri pogozdovanju in podporo onim, ki so bili pobabljeni v vojni.

Neprijazni sprejem predsednikove ponudbe za delo v gozdovih kaže razliko med mišljenjem letošnje veteranske armade in med mnogo večjo armado lanskega leta.

Lansko leto so veliki napisi zahtevali: — Delo ali bonus! — Letos pa govorijo veterani samo o bonusu. Mnogi med njimi so pobabljeni in mnogi zatrjujejo, da so bili pred kratkim izpušeni iz vojaških domov.

Veterani, katerim poveljuje Harold Foulkrod, so starejši moške. Med veterani pa, ki so nastanjeni v taborišču v Fort Hunt, Va., jih je več, ki so premladi, da bi mogli služiti v vojni.

V Fort Hunt je prostora za 8000 veteranov. Do sedaj jih stanuje tam okoli 500. Njihova hrana je vojaška in celo boljša.

MLADOLETNI ŠTRAJKARJI SE VRAČAJO V TOVARNE

Allentown, Pa., 11. maja. — Tristo mladoletnih štrajkarjev se je vrnilo na delo, ko je bila med njihovimi zastopniki in zastopniki treh tovarn sklenjena pogodba, ki določa minimalno plačo.

di obsojena na smrt, toda je bila izvršitev obsodbe odložena, ker je vložila na kralja prošnjo za pomilostitev. Osumljena pa je bila še neka tretja oseba, toda o njeni usodi ni nič znanega.

Smrtna obsodba je bila izvršena zgodaj zjutraj v trdnjavi Brasci. Travaglia je bil z vrvo privezan na stol in mornariji so ga ustrelili v hrbet. Tako v Italiji usmrtiljo izdajalec domovine.

Pred smrtjo je še prosil za odpustanje za vse, kar je storil, nato pa je zaklical: — Živela Italija!

V zvezi s tem je bilo več višjih mornariških častnikov zaradi površnosti in zanemarjanja službe odpuščenih.

Rim, Italija, 12. maja. — Kralj Viktor Emanuel je izpremenil smrtno obsodbo Camille Agliardi, ki je bila obtožena vojaške špijonaže. Pomiloščena je bila na do-smrtno ječo.

BOMBA V AMERIŠKEM KONZULATU

Bomba je bila najdena v stanovanju ameriškega konzula. — Tudi v angleškem konzulatu je bila bomba.

Mukden, Mandžurija, 12. maja. — Bombe so našli v stanovanju ameriškega generalnega konzula Myrl S. Myers in v angleškem generalnem konzulatu. Odstranili so jih, ne da bi bile eksplozivne. Japonska policija preiskuje zadevo.

Konzul Myers je za ameriško vlado zbiral podatke o japonski vojaški okupaciji Mandžurije ter ustanovitev Mančukuo države na ozemlju, ki ga je zasedla japonska vojska.

Peiping, Kitajska, 12. maja. — Japonska armada vstrajno prodira proti Peipingu, medtem pa je nek japonski aeroplan — že drugi v dveh dneh — krožil nad mestom ter je metal pozive, da bo mesto zavzeto, ako Kitajci ne odnehaajo z odporom proti Japoncem.

Vsi ravnatelji bolnišnic v Peipingu so dobili povelje, da naj bodo pripravljeni, da se preselijo dalje proti jugu.

Vsi ranjenci so že bili določeni za prevoz. Z bojišča pa prihaja še vedno več ranjenec, tako da so bolnišnice prenapolnjene.

Aeroplan se je zgodaj zjutraj pokazal na severni strani mesta. Takoj se je zaslizalo po ulicah pokanje strojnih in protizračnih pušk. Na tisoče domačega prebivalstva je pribežalo na ulice ter so se zopet poskrili v kleti, ker so se bali napada iz zraka.

Ameriški poslanik Nelson T. Johnson, ki ga je zbudilo pokanje pušk, je prišel na streho poslaništva. Aeroplan je opazoval z daljnogledom.

Aeroplan je vrgel na tisoče poživov, toda nobene bombe. Protizračni topovi so pokali, dokler aeroplan ni izginil proti severu.

Japonska armada se nahaja samo 50 milj severno od Peipinga. Zadržuje jo odločna kitajska armada, ki pa je izpostavljena hvaldemu artilerijskemu ognju. General Ho Ying-čing, ki poveljuje kitajski armadi, pravi, da se bodo Kitajci držali do zadnjega moža.

UČITELJI BODO DOBILI NEKAJ PLAČE

Chicago, Ill., 11. maja. — Župan Kelly je obljubil plačati čikaški učiteljem v teku par dni polovico zaostale plače. Občina jim dolguje nad trideset milijonov dolarjev.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Published by: L. Benedek, Treas.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
115 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

In celo leto velja za Ameriko in
Kanao \$6.00
In pol leta \$3.00
In šest let \$1.50
Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedeljo in praznikov.
Duplat brez podpla in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti
poslji po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se
nam tudi prejane bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-3878

EVROPA IN ZDRUŽENE DRŽAVE

Pred par tedni je bil pozval predsednik Roosevelt v Washington zastopnike evropskih držav, da se posvetujejo z njim o svetovnem gospodarskem položaju. Skoro vse države so se odzvale.

Anglija je poslala sem svojega ministrskega predsednika Ramsaya MacDonalda, Francija pa svojega bivšega ministrskega predsednika Herriota, Italijo je zastopal finančni minister Jung.

Posvetovanja so trajala več dni, in vse je kazalo, da so se dobro obnesla.

Niti francoski niti angleški zastopnik nista mogla prebrati predsednika Roosevelta, kako je previden in preudaren, in sta zatrjevala, da je med Anglijo in Francijo ter Ameriko zopet utrjeno prijateljstvo, kojega vezi so se v zadnjem času precej zrahljale.

Kot naj so se pa vrnili evropski diplomati domov, prihajajo preko oceana poročila, ki so v direktnem nasprotju z izjavami, katere so podali evropski diplomatje ob slovesu iz Amerike.

V Parizu so zelo nezadovoljni s Herriotom, ker ni mogel pregovoriti vlade Združenih držav, da bi Franciji kratkoma odpustila vojni dolg v znesku štirih milijard dolarjev. In Francozom ne gre v glavo, čemu bi na svetovni gospodarski konferenci, ki se bo pričela dne 12. junija v Londonu, sploh ne razpravljali o vojnih dolgovih.

Ker te zadeve ne bo v programu, so začeli previdno tipati, hoteč dognati mnenje ameriškega naroda.

Najprej so namignili, da so pripravljeni plačati okroglo vsoto v znesku ene milijarde dolarjev, deloma v gotovini, deloma v obrestonosnih bondih. Z eno milijardo naj bi bile ostale tri poravnane in pozabljene.

Ker ni hotela Amerika o tem drznem predlogu ničesar slišati, so ji začeli očitati skopost in oduševstvo.

Šli so pa še dalje. Meseca decembra bi morali plačati Ameriki devetnajst milijonov dolarjev; nekaj na račun, drugo pa za obresti. Pa niso plačali, češ, da nimajo denarja.

Koncem meseca junija, bi morali zopet plačati devetnajst milijonov dolarjev.

Težko, če bo kaj, kajti že sedaj pravijo: — Ako Amerika ne proglasi moratorija za vsoto, ki jo moramo plačati meseca junija, ne bomo plačali vsote, ki je zapadla meseca decembra lanskega leta.

Tako je torej razpoloženje v Evropi.

Amerika upa, da bo svetovna gospodarska konferenca uspešna. Toda če bodo evropske države zavzele tako stališče kot ga je zavzela Francija, bi bilo za delegate, ki nameravajo odpotovati v London, dosti boljše, če bi ostali doma.

Vladam bi prihranili stroške, javnosti bi pa ne slepili s puhlimi frazami.

KAJ JE AMERIŠKI SISTEM?

Po uljudnosti dnevnika New York Times smo v stanu priobčevati svojim čitateljem sledeči članek, ki ga je spisal JAMES TRUSLOW ADAMS, eden izmed najznamenitejših ameriških zgodovinarjev. Mr. Adams razpravlja o značilnih potezah ameriškega socialnega in političnega naziranja in njenega vpliva na današnje in bodoče probleme. Ta je drugi in končni članek Mr. Adamsa.

Združene Države so premlad narod, da bi imel junaške pravljice iz pradavne dobe. Treba da jih ustvarjamo iz življenja živčevih ali nedavno umrlih mož in dogodajev, ali "pravljice" ali miti, kot jih nazivamo, ki smo jih opeli okoli Washingtona, Lincolna, Coolidgea in drugih, izražajo vendarle dušo ljudstva. Washington, ki je začel življenje kot zemljemerski vajenec, Lincoln, rojen v široušastvu in rešitelj naroda, Coolidge, zaprisežen kot predsednik v očetovi kmetiški hiši v Vermontu, Ford, ki je začel iz ničesar in postal najbogatejši človek na svetu, služijo navadnemu Amerikancu kot simbolična garancija, da — kot je Emerson dejal — vse duri so odprte onemu, ki samemu sebi pomaga.

Mi poudarjamo, kakor vsi drugi narodi, veličino mož in njihovih dejanj, ali, kot nikoli drugi narod tudi poveličavamo dejstvo, da se je nekdo povzpeli iz nižjih slojev in premagal vse ovire. Deloma vsled teorije in deloma vsled razmer povprečni Amerikaneec je bil vedno nmenja, da nič mu ni nemogoče. To je nekaj neprečelnjivega za vsak narod.

Amerikaneec prejšnje dobe je bil mnenja, da je nekaj dragocenejšega in posev različenega v Ameriki in da je Amerika zatočišče človeštva.

Do tekočega stoletja in zlasti do svetovne vojne je ta vera v našo deželo kot zatočišče za srečo onih, ki nimajo sreče drugod, imela globok vpliv na mišljenje običajnega Amerikaneca in je tvorila del "ameriškega sistema".

V velikem obsegu se je naša inozemska politika naslanjala na idealizem, od časa Monroevae doktrine naprej. Dostikrat je bilo napakno raztolmačeno, dostikrat je bila smešna in brez znanja razmer, ali, kako je bilo v slučaju Kitajske, od Johna Haya naprej, in z Wilsonom ob mirovni konferenci, bila je edina inozemska politika naroda, ki je hotel naslanjati svojo politiko na širokodušnost in pravico.

To, kakor naša demokracija v socialnem življenju, je nekaj novega na svetu. Lahko je omalovaževati to in navajati primer mehiške vojske l. 1848 in drugih dogodkov, ali dejstvo ostane, da Amerikanci kot narod so želeli, kot nikak drugi narod ni želel v zadnjem poldrugem stoletju, da inozemska politika naj se osira na dobro drugih kot nas samih.

Drugi del tega "sistema", ki se je razvil kot zadnji generaciji, je obveznost, ki jo čutijo oni, ki so uspeli, da bodijo tudi drugi deležni njihovega uspeha v korist vseh, celi preko mej naše dežele. Ni treba preveč poudarjati točko, ali prišli smo do tega, da smatramo velike darove kot nekaj naravnega, in zato je prav, da poudarjamo, da nikoli drugi narod, niti v razmerju s svojim bogastvom, ni bil ni-

kdar s svojimi darovi tako generozen.

Kar je ta "ameriški sistem" do sedaj pomenjal za svet? Kar se mene tiče, vzlic mnogim hibam, ki jih vidim v demokraciji, verujem, da naš sistem pomenja ogromen napredek v priložnostih za razvoj in srečo običajnega človeka vsepovsod na svetu.

Ni treba, da opisujem, kak vpliv na ljudstvo v Evropi je imelo znanje, da revež se more povzpeli v Ameriki. Ta vpliv na navadnega človeka in njegovo usodo je bil praveca amerikanizacija Evrope, in ako primerjamo razmere delavskih razredov danes v Evropi z onimi pred enim stoletjem ali več, se lahko reče, da ta amerikanizacija od daleč prevaga v važnosti vsako gibanje, ki je dandanes v teku razvoja.

Kaj pa z "ameriškim isistemo" v današnji Ameriki sami? Ni govora o tem, da mnogi ga danes posmatrujejo z velikim dvomljenjem in ne brez vsakega razloga. Neomejeni individualizem v deželi neverjetnega narodnega bogastva je imel za posledico potratnost, zlorabe moči s strani posameznikov in korporacij, postanek kolosalnih bogatij, brezmejno politično nepoštenost, uspešno pritiskanje na vlado s strani skupin v svrhu posebnih privilegijev, zlorabo večinskega načela, zatiranje manjšin, materializacija naših idealov o dobrem življenju in druga zla, ki so preveč na dlani.

Vendarle ne vidim nikakega razloga, zakaj naj bi izgubili vero v sebe ali v naš sistem.

Dva velika problema sta pred nami: boj sistematično in pravično vreden našega gospodarskega življenja in ožje sodelovanje med vsemi narodi. Oni del sistema, ki je za osamljenost, mora iti. Osamljenost je prešla v dejstvo in mora izginiti tudi v teoriji. Narodi, da morajo preživeti, morajo sodelovati in to s širokodušnostjo in pravičnostjo za vse. V našem samem narodnem življenju individualizem ne pomenja tekmovalne za osebo korist. Zahtevali smo preveč individualizma v dejanjih, ne da bi pošteno poskušali, da postanemo ni samu resnični individualisti. Del ogromnega obupa, ki je prišel nad nas, je pripisati dejstvu, da nismo postopali resnični individualisti, marveč smo se zatopili v svoja posestva in posle, mesto da bi bili postali samozadostni.

V nekem pogledu je položaj bolj nadepolen kot je bil poprej. Nikdar poprej niso bili Amerikanci, začeni od industrijalnih voditeljev, tako voljni sodelovati v splošno dobro. Velike spremembe so pred nami in nihče ne more prerokovati učinek. Dali se bo naš sistem dal uporabiti tudi za bodočnost, bo odvisno od nas kot individualcev.

Časi frontirja so minili in z njimi priložnost za takojšnje obogatitje, ali novi svet priložnosti se odpira, ki ga komaj slutimo. Mi stopamo vanj v drugem duhu kot v onem, s katerim smo si osvojili kontinent. Danes verujemo, da novo bogastvo, ki naj izvira iz znanosti in bodočega razvoja, mora biti kontrolirano za korist vseh in ne samo nekaterih. Ne da izgubimo svojega individualizma, mi moramo socializirati svoje narodno življenje.

Človek ne more doseči ničesar s strahopetnostjo in obupom, ču-

Naši v Ameriki.

Dne 28. aprila je preminil Frank Zgonik, v starosti 81 let, bivajoc pri sinu Albertu v Willoughby, O. Doma je bil iz fare Dobravljje na Primorskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 25 leti. Tu zapuša sina Alberta in hčer Matildo, v starem kraju pa sina Viktorja, ki je učitelj.

Dne 2. maja je umrl po kratki in mučni bolezni v bolnišnici v Salidu Colo., Louis Fahule, star 46 let in doma iz Prigorice pri Ribnici. Zapuša ženo, sina in dve hčeri.

V Ashland Wis., se je ustrelil rojak Jože Ferkovič. Kaj ga je ganilo v smrt, sorodniki ne vedo povedati.

V torko popoldne je po dolgi in mučni bolezni preminila v Clevelandu Frances Perše, v starosti 58 let. Bila je vdova ter zapuša hčer, Josephine, poročeno Terbižan, ki je soproga dobro poznane ga tajnika Federacije SNPJ, in veliko sorodnikov. Pokojnica je bila doma iz vasi Ročinj pri Gorici na Primorskem, odkoder je prišla v Ameriko pred 40 leti.

Dne 19. aprila je v Ljubljani umrl krojač Peter Urbanc, star 67 let in doma iz Kranja. Bolehal je več let na vodenici. Mnogim čikaškim rojakom je bil dobro znan, kajti pred dvajsetimi leti je živel tu z svojo družino. V Chicagu zapuša dve hčeri in v Willardu, Wis., sina, v starem kraju pa ženo, sina in hčer. Ob povratku v staro domovino se je nastanil v Ljubljani in odprl gostilno, v katero so radi zahajali Amerikanci.

BRŠLJAN IN REVMA-TIZEM

Mlada zakonec, ki sta si pred letom dni najela neko vilo v Provanse, sta tožila gospodarja za odškodnino, da se je mlada žena v vili nalezla revmatizma, česar bo gotovo kriv bršljan, ki se vzpenja po zidovih vile.

Sodišče je zaslislalo celo rajdo strokovnjakov, vrtnarjev in drugih, da ugotovijo, kako je s to zadevo: vsi strokovnjaki pa so izjavili, da se je morala najemnica nalezti revmatizem kdaj prej, kajti bršljan nikakor ne prinaša vlag v hišo, temveč jo nasprotno pohlepno srka iz zemlje in zidov, ki jih tudi varuje pred dežjem in snegom. Poleti drži stanovanje hladno, ker je sončni žarki ne morejo neposredno upirati v zidove. Sodišče je nato tožbo zavrnilo.

desa pa s pogumom in vero. Velje pesimizmu trenutka, jaz rajši verujem, da Amerika in ameriški sistem nista končana, marveč da po sedanji krizi bo ostalo še mnogo Amerikancev, ki bodo tako uredili svoja privatna življenja in se pri zadetih za dobro naroda kakor tudi za svoje dobro, tako da bomo videli še večjo, finejšo in bogatejšo (v onem kar resnično obogatuje življenje) Ameriko kot smo kdaj videli. Kajti, dala bo Amerika velika ali ponižana, je odvisna povsem od ameriških državljanov.

USODA MADŽARSKEGA PLEMIČA

Z Dunaja poročajo o tregediji madžarskega plemiča Ferenc Noposa, ki se je v torko v svojem stanovanju ustrelil. Bivši huzarski častnik, 56 letni baron Ferenc Noposa, madžarski plemič, zadnje čase docent filozofije, paleontolog in geolog na Dunaju, je ustrelil naprej svojega 45letnega tajnika Albana Bajazida Elmasa Dodu, po tem pa se sebe. Tragedija se je odigrala v zgodnjih jutranjih urah, ko je našla oba moža že mrtva do centova postrežnica, Baron Noposa je bil znana vodja in član zemljepisnega zavoda na Dunaju. Objavil je veliko delo o Albaniji, ki jo je bil preiskal iz geološkega vidika. Tajnikovo truplo so našli v postelji. Noposa je pa sedel v svojem kabinetu s prestreljenimi usti.

Baron je zapustil na policijo naslednje pismo, v katerem pravi, da je bila vzrok njegovega samomora težka živčna bolezen. Svoje ga dolgoletnega prijatelja in tajnika Dodu je ustrelil v spanju, ne da bi mu bil kaj povedal o svojem naklepu, ker ga ni hotel pustiti na svetu samega z zrahljanim zdravjem in brez denarja. Svoje premoženje je zapustil Noposa bratu umorjenega tajnika, Noposevo stanovanje je bilo bilo pravi muzej pantoloških in zgodovinskih predmetov, ki sta je pravo vrednost težko določiti. Noposa je bil sin člana madžarske zbornice magnatov barona Alexisa Noposa, njegova mati je bila grofica Zelenska, njegov stric, tajni svetnik Ferenc Noposa, pa vrhovni dvorni maršal cesarice Elizabete.

9 LETNA DIRIGENTKA

Čudežno dete, 9 letna Margareta Heifetzova, je dirigirala te dni v Moskvi dva koncerta in dosegla je presenetljiv uspeh. Kritiko je je proglasila za fenomen, ki se pota vi samo enkrat v dolgih desetletjih. Deklica nastopa z neverjetno sigurnostjo in veliki moskovski filharmonični orkester obvlada s trdnim roko. Dirigentski pulj ji je seveda nekoliko previsok in komaj se vidi izza njega. Margareta Heifetzova ni v nobenem sorodu z znano violinsko virtuosinjo istega imena. Doma je iz Leningrada, kjer je prvič dirigirala orkester, ko ji je bilo dobrih 7 let.

Njeni učitelji so ji dali nedavno zrelostno izpričevalo in jo poslali v Moskvo, kjer so se vršili njeni koncerti v staroslavni dvorani konservatorija. Člani orkestra so prvotno mislili, da gre za šalo. Ko jih je pa deklica takoj pri prvi skušnjaji opozorila na napake, se je njihovo naziranje izpremenilo. Spoštovati in občudovati so za začeli deklico, ko so videli, da ne dirigira po sluhu, kakor večina mladoletnih kapelnikov, temveč da popolnoma obvlada partituro, kar ni samo umetnost, temveč tudi veda. Nastop edine deklice pa ni bil sprejet s splošnim odobravanjem, ker je bati, da se bo deklica slabo razvila, kajti javni nastopi otrokom v tako zgodnji mladosti več škodujejo, kakor koristijo. Moskovski konservatorij ima tudi poseben oddelek za izredno nadarjene otroke, ki jim pa ne dovoljuje javno nastopati.

Peter Zgaga

Moderniziramo se

Svet hiti v naglini koraki naprej, mi ga pa včasih lažje, včas pa malo težje dohajamo.

To se pravi, da se več ali manj moderniziramo, oziroma, da skušamo z duhom časa naprej.

Zadnjič sem videl rojaka, ki je v štrikari čital slovenski časopis.

Ne javno, seveda. Skrbno je imel zganjenega v "News", toda nič zato. Svoje narodnosti se je zavedal.

Svoje narodnosti in načela: Biti slovenske krvi, biti Slovenec ponos!

Bolj kunštni rojaki nimajo več "službe" ali "dela". Imajo "pozišni". Služba in delo sta zanje preponizevalna.

Lepotica ne išče zjutraj svoje enostavne srajce. Ne, treba je najti semis, step-in, brazil itd., da je stvar v redu.

Včas so nekateri hodili v salone. Salon je bil s prohibicijo odpravljen, dasi ne popolnoma. V vsakem bloku sta še eden ali dva.

Sedaj ne hodijo več v salone. Modernizirali so se in zahajajo v klube, avditorije ter posvetne in cerkvene dvorane.

No, končni učinek je isti, oziroma hujši kot je bil prej, kajti rojak je bolj prizadet v žepu in v glavi. Posebno v glavo je zadet.

Prepri iz družin so izginiti, odkar plaši beseda "divors". Prej sta se včas posteno skregala, sprla in stepla, če ni bilo drugače, dandanes je pa vse bolj mirno, galantno in komodi.

— Kam greš? — ga vpraša ženska ljubezljivo.

— Po divors, — se glasi odgovor.

— Zakaj vendar?

— Ali ti nisem povedal, da tako stenstaj krompir, da bo imel rmenjo skorjo spodaj. No, če nočeš, je tvoja stvar. Se bomo že drugod zmenili.

Ali pa ona! Najmanj dva advokata ima pripravljena za vsak slučaj. Dva advokata za vsak slučaj in tri kandidate za sveti zakon.

Nadalje je jako presenetljivo, s kako vztrajnostjo znajo nekateri tajiti vsak stik s posledicami, ki jih je prohibicija ustvarila.

— O ne, pri nas ga ne kuhamo — je običajno pojasnilo. — Nam ga da sosed, če je treba. No, pa saj nismo tako divji nanj. Kvečjem je človek prehlajen, ga je dobro malo v žaju.

Soseda pove isto stvar. In druga soseda in tretja.

Beseda "munšajn" je grda spaka, katere se poslužujejo le v največji privatnosti.

Beseda "žganje" nima potrebne poudarka. Ne samo v našem, pač pa skoro v nobenem jeziku. Hrvaska "rakija" tudi ne razodeva vseh svojstev — istotako ne drugi slovanski izrazi: "palenka", "vodka", "mučenica" itd.

Še največ poudarka je v nemški besedi "Snaps", ali pa v italijanski — "trapa". Posebno "trape" ni poudarjevati.

Te dni sem slučajno izvedel, kako pravijo Finci tistemu, kar dvakrat prekuhajo.

Prisrčna beseda, no, pa saj sta dve pravzaprav.

Po finski se torej imenuje "korpikunsen kineleita".

Če se pa človeku mudi, pa lahko tudi samo "korpikunsen" reče.

To je velike važnosti. Če boš na primer zvečer s kuho zaposlen, pa bo naenkrat pazno uho postavilo potrkalo na vrata in reklo: "What are you doing, John?"

Nič se ti ni treba preplašiti. V vrata breni in reči: — Korpikunsen! Korpikunsen!

S tem ga boš zagotovo odpravil, če le Fince ni. Well, če je pa Fince, mu boš pa moral odpreti in mu dati malo pokušnje.

Ali če prideš zgodaj zjutraj domov in hoče žena po vsej sili izvedeti, kje si bil in kaj si delal, reči: — Korpikunsen!

Ustrašila so te bo. Zato ji vse povej in reči: — Korpikunsen — kineleita!

— Meša se mu revežu, — bo rekla — ti boš pa imel do jutra mir.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJE-MO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

CENE DINARJEM IN LIRAM SO TAKO NESTANOVITNE, DA JIH NE MOREMO NAVESTI

Izplačila v ameriških dolarjih ostanejo neizpremenjena.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo \$5.00 morate poslati	\$-5.75
" " \$10.00 " "	\$10.85
" " \$15.00 " "	\$16.00
" " \$20.00 " "	\$21.00
" " \$40.00 " "	\$41.25
" " \$50.00 " "	\$51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.

Najna nakazila izvršujemo po Cable Letter za pristojbino \$1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY,

"Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Mali Oglasi
imajo velik uspeh

Prepričajte se!

Važno za potovanje.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti koga od tam, je potrebno, da je poučen v vseh stvareh. Vred naša dolgoletna skušnje Vam zamoremo dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebno preskrbeti, da je potovanje udobno in hitro. Zato se zupno obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi preskrbimo vse, bodi prošnje za povratna dovoljenja, potne liste, vize in sploh vse, kar je za potovanje potrebno v najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjše stroške.

Nedržavljeni naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ker predno se dobi iz Washingtona povratno dovoljenje, RE-ENTRY PERMIT, trpi najmanj en mesec.

Pišite torej takoj za brezplačna navodila in zagotavljanje Vam, da boste poceni in udobno potovali.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

"Glas Naroda"

216 West 18th Street

New York, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JANKO J. SRIMSEK:

KONJARJI

Rude je razpredel svoj načrt. "Tako bo najbolje. V štirih dneh boste čudili. Denarja kakor peška. Samo pametno se je treba lotiti takih reči. Če bi bil v ugodnih prilikah imel vsaj po par tisočakov začetnega kapitala na razpolago, ne bi danes visel na očetovih plečih in stroških."

"Kaj jaz tudi?" se je vmešal najmlajši brat Francek.

"Molči in spat se poberi, da ne bodo oči jutri gori in nas zmerjali z nečimij njeđami!" — Dolf, kako zavri! Daj mi cigareto, Janko! — Česa vam tu ni bilo napredaj? Za slepe cene! Čaj, kava, riž, petrolej, rum, sladkor, konjak, moka, saharin, tobak, olje sardine. — No vrag je to! Vsakdo zahteva gotove novice. Na dlan mu jih odšteje z roko pa potlej gospodari kakor vošč in znaš. Poznal sem v Šiški šoferja. Pri čaši piva sva sedela pri Keršiču in mi je pomnil: "Cel vagon, ako hočeš! Denarja. Prodaš ga za petrolej. Čelo lepše in svetleje gori. Krajci in sela onstran Borovniškega klanca: Begunje, Kožleek, Cerkljeva, Grubovo, Mlake, Dolnje in Gornje Jezero, Žirovnica, Sv. Vid se stepo za njega. Dam ti ga po sedem, tudi po šest kron liter, ki si moj človek. Ampak — na rovaš niti kajpe. Po trinajsto do sedemdeset ga prodaš. In to ti je zaslužek s sto odstotki in več!" — E-j-j! Jaz reveček pa gospodar vsega skupaj dveh bankovcev po petdeset kron! In še ta dva krivo žigosana. Pogledite! S tisočcem sto kronami, recimo, bi bil po šest vzel tri sto litrov in prodal za štiri tisoč pet sto. Te štiri in pol tisočaka bi bil v drugi zahtil. Sedem sto petdeset litrov. Zopet vzmimo prodajo po petnajst kron. Iz nosi gotovih enajst tisoč in več. Pomnite trgovino še nekajkrat in čistiš sto do sto petdeset zelencev bi bilo pod streho — Ali razumete, otročki, moja povest? — To je hencin! Kje je druga roba, ki se prodaja brez znoja z dobičkom dve sto, tri sto procentov?"

Rude nas je navdušeno pogledal drugega za drugim, mi trije pa smo razgledali glav čelkari s svinčniki vsak po svojem papirju in računali — računali —

"Popolnoma točno!" je potrdil Gustelj. "Ampak, koliko bi potrebovali za prvo silo?"

"Najmanj dva do tri tisočake!"

"Toliko?" sem se zahnel. "Saj konji niso tako dragi. Za nekaj sto kronice se dobi par. Sam veš, kako to ljudje prišli do njih. Vsak bi se urhovine rad iznebil. Zima je. Sema ni. Do paze je daleč."

"Vse to je resnica," je priklimal Rude. "Toda rečem ti, da bomo lahko veselili, ako nam hribovec ne bodo delali zgage. Ker vsi ti vojaški konji so ostali po dolinskih vajah ob glavni cesti, medtem ko višji kraji komaj čakajo, da se tudi oni okoristijo. Ali ne govorim prav?"

"Aha!" je udaril Gustelj. "Je! Zadnji čas je, da se podvizamo. Česmo že dvakrat bili bedaki, bodimo vsaj v tretje pametnejši."

"Kako, dvakrat?"

"Lahko bi si bili konj nabrali caston, kolikor bi bili hoteli, ko so se soške vojske vračale. Po vseh njivah jih je bilo na preostanek, po vseh vaških kotih so se potikali. — Vsak mulec jih je imel po troje. Burke smo uganjali z ubogimi živalmi, sedaj, ko jih potrebujemo, jih ni. In v drugič oni dan, ko jih je pred Kopitarjevo gostilno vojaška komisija prodajala. Tako ti je to, če si pri roštvu padel na trdo. Fadar se ti sreča sama ponuja, jo pehaš od sebe. Pozneje se emeris. Ako nam še sedaj v Starem trgu izpodleti, se ne lotim ničesar več."

"Ne bo! Verjemite mi, da ne!" je krepil Rude. "Le denarja — denarja — in še enkrat: denarja mi dajte!"

"Denarja, da! Denarja!"

"Poglejmo!" je rekel Gustelj in počasi potegnil iz žepa oguljeno listico. Zasukal se je na sedežu tako, da nam je obračal hrbet in nismo mogli videti, kaj skriva v njem. Ganljivo skrbno je brskal po predalčkih, sličil prste in zamisljen presteval: "Ena — dve — tri! Ludi! Zvončeva Ivanka me je upila za krono. Izpil sem tri četrtnike. Vino je po šestnajst! Vzela mi je iz dvajsetaka trinajst kron."

Vrgel je na mizo tri razcefrane deset kronače, štiri fotografije in šop ljubavnih pism in kart: slike in dopisovanje z nežnim spolom, ki je bil z njim v zvezah denarnih in — ouga — v zadnjih vojnih mesecih. Ker moj Gustelj, brat, je bil velik habjek pred Gospodom že tiste dni.

No, ga je pogledal Rude.

Toliko in prevartanega ne več!" je Gustelj menil pobito in pljunil na ene tri bankovce. "Pisal pa bom Mički in Fani, če boljše — brzojavim jima jutri zjutraj, da mužno potrebuje; da sem v zagati; bolan; magari za svoj lastni pogreb bom zahteval. Najkasneje v petih dneh bom premozel osem sto do tisoč kron."

"Trideset kron! To za voz ni dosti!" je zavrgel Rude. "Novi mo-rjo biti do pojutrišnjem. Slišal si."

kako je občinski Janez razglasil v nedeljo pod lipo. Prodaja se vrši v četrtek dopoldne, danes je torej. — Koliko imaš ti?" je pobaral Dolfeta.

Dolfe je postavil na mizo štiri ogromne posode s črno kavo, nam postregel s svežim zavoječkom tobaka in zažvekljal s povežnjem ključev. Pomenljivo nam je pomežiknil, pa rahlo in previdno, da ne bi prebudil očeta v izbi, izvelel izpod postelje zabojček, kamor je zaklepal svoje skrivnosti.

"Nekoliko več že kakor oni —" je s palcem čez ramo pokazal na Gustlja. "Milionar še nisem, ali bo že Bog tudi to dal. Mlad sem še."

Iz knjige, zavite v materino ru-to in povežane in zavežane v platenov vrečko, ki se je bila našla v mojem nahrbtniku, ko sem se vrnil iz kasarne, je potegnil štiri zložene in lepo zlikane stokronske bankovce. "To je moje premoženje. Na njegov račun se pri mami zadolžim še za štiri takale krpe. In bo vsega osem sto. Bo zadostovalo?"

"Za tebe v vsakem oziru. Tvoje gmočno stanje popolnoma odgovarja zahtevam našega akcionarskega društva," je razsodil Rude, si zavil smodico in srklil požirek črne blojdre iz trebušatega lončka.

"Jaz imam dve kroni," je dejal Francek. "Dal vam jih bom. Samo ne ogoljufajte me. Vrniti mi boste morali. Obrestni ne zahtevam in za-služka tudi ne."

"Spat, muha, sem ti rekel. Če ne!"

Pri dogovorejavi sveci smo iz-pili kavo in do pike natančno u-gotovili stanje našega kapitala in še to, za koliko bo treba potrkati pri tej ali oni dobri dušici za po-sojilo.

Ko smo s cigaretami v ustih po-dvojili in dvojili ležali v dve poste-lji, je barometer za drugi dan osorej prerokoval naslednje denarne pri-like: dva tisoč šest sto kron, če poj-de vse po sreči: dva tisoč dve sto, ako se kje v svojih upih če uroče-mo; v najslabšem slučaju gotovih dva tisoč kron, ki jih zberemo sami iz lastnih moči —

Dolfe je ostal moč besede. Prav za prav se je mati omehčala, ko nas je videla tako pogumne in podjet-ne. Po dolgem prekrkanju in be-račenju vseh štirih — Francek, pe-tega ne omenim — je izskrinje pri-nesla pet posvajanjih stotakov in nam jih drhtečih rok zaupala pod poročtvom Rudolfove nedeljske-suknje. Dolfetove pištole in Gus-teljevih potrdil o oddanih priporoč- nih pismih za Fani in Mičko. Sam je v naglici in napol zastojni pro-dal Bekševemu Francetu par novih-čevljev, kupljenih od postojnskih tihotapeev, za tri sto kron. Rude je od nekdol dovlekel šop bankov-cev. Ravno tako Gustelj, ki se je zraven tega pogodil še s Trebečevim Veneljem, da nas za šestdeset kron potegne do Starega trga in nazaj. Z eno besedo: ko smo v sredo zve-čer sedeli za mizo pod jasticami v Zgončevi kuhinji, sami bili oboro-ženi — kaj zato, četudi samo za nekaj ur — z okroglo vsoto treh ti-sočakov.

Gostilničar Andrej se je sicer mu-zal in zbijal neslanosti, ko smo se mu zaupali in ga prosili za svet. Ali nam je vendarle na dolgo in široko razlagal iz katékizma o konj-skih barantijah vsa ona obširna in zapletena poglavja, ki govorijo o spoznavanju nog, repa in zob in oči, o pošatljivosti, smrkavosti, garjah, ušeh in drugih malih in resarskih tadjih. "Ampak — raču-naймо — računajmo — kaj bi vam govoril! Za take posle vi niste in niste!" je končal, zapiraje vrata za nami in nam po vrsti prijateljski segel v roke. "Računajmo — da morebiti res kaj kupite. Dosti prida živinče, stavim, da ne bo. Ali bo šepasto ali brljavo. Najbrž obe-je v eni torbi. Pa brez zamere, no, in — računajmo — lahko noč!"

Iz oblačnega večera je priletela črna srb in se kakor cent težka mora zavalila na četrtoero arc. Ali ko smo se spet zvrtili okrog brle-

če lešerbe v domači kuhinji, pre-gledovali in z željnimi prsti tipali one svilnato šuštee plave stotake; ko je Dolfe postavil pred vsakega porejion črne kave in smo potonili v srebrne oblake tobakovega dima; ke je Rude smehljaje izdal zadnja povelja in nasvete, so se znova zjasnila zmerena lica, razbistrile so se žalostne oči.

"Jutri zvečer, ko jih priženemo — vsaj dva, če ne tri — privežane z vsake strani samca, zavrtiskamo na Pečeniku, da bo odmevalo vse doli do Vidna in Sv. Roka. V ne-tek zjutraj z njimi, s konjčki, čez Borovniško goro v Ljubljano. Pri Figovu jih postavimo na dvorišče in kupei se bodo za njih zlasali: Dalmatinci in Bosanci in Hrvatje. Ako ne zaslužimo treh tisočakov, mi v soboto razbijte nos!" —

DRUGI DEL SLEDI

PREVEČ MU JE STISNIL ROKO

Na Dunaju so imeli te dni zani-mivo sodno obravnavo. Pred sod-nikom je stal mlad mož orjaške po-stave, po poklicu nosač klavirjev. Zagovarjati se je moral zaradi te-lezne poškodbe. Moz se je pregru-šil zoper postavo na kaj nedolžen način. Poslavljal se je od prijate-lja in mu tako krepko stisnil roko, da mu jo je izpahnil. Prijatelja so morali prepeljati v bolnico, kjer je ležal mesec dni, orjak je moral pred strogega sodnika.

Obtožence se je zagovarjal, da ni imel namena poškodovati prija-telja, stisnil mu je samo prijateljsko roko, pa jo je stisnil malo pre-več. Nesreča se je zgela slučajno. Da res ni imel slabega namena, je dokazal s tem, da je brž hitel po avtomobil in odpeljal prijatelja v bolnico. Tudi prijatelj je izpove-dal, da je dobil vtis, da mož ni im-el namena poškodovati ga. Sam v začetku ni čutil, da bi mu bil izpahnil roko. Šele ko je napravil nekaj korakov, se mu je stemnilo pred očmi in se je opovesil. Sod-nik je dobrodušnega moža oprostil, pač mu je pa svetoval, naj prja-telju ne stiska več roke.

LAKOTA NA POLJSKEM

Poljski listi poročajo, da razsaja v vzhodnih provincah glad, zaradi katerega je ponekod izbruhnil gla-dovni legar. Prebivalstvo je zaradi hude agrarne krize popolnoma po-bit. Lesna industrija, od katere je živelo, dokler je bilo kaj zasluž-ka, popolnoma počiva. Ljudje ni-majo niti najmanjših življenjskih potrebščin. Razen krompirja, ki ga pa ni dovolj na razpolago, nimajo kaj jesti. Kruh peko iz brezove skorje in iz drugih nadomestkov, o pravi moki pa ni v tem kraju niti sledu. V mnogih vaseh leži do polovice prebivalstvo. Životi bo-lnikov so zaradi lakote močno zabu-hli. Poljski Rdeči križ je uvedel akcijo za lajšanje bede, vendar pa razpolaga doslej s tako skromnimi sredstvi, da se pomre v dosedani obliki skoro niti ne pozna.

TRAGEDIJA ZAPELJANEGA MOŽA

Ravnatelj kmetijske zbornice v Debrečinu, višji vladni svetnik dr. Ludvik Ratz je bil oženjen in že priletel mož iz zelo ugledne rod-bine in bogat. Nedavno se je sezna-nil z mlado ženo privatnega urad-nika Emericha, ki je znala tako spretno koketirati z njim, da se je v njo do ušes zaljubil. Na njen pri-tisk se je dal od žene sodno ločiti, čeprav sta živela dolga leta v naj-lepši harmoniji. Sprl se je tudi s svojim že odraslim sinom in se po-rečil s svojo ljubico, ki je predlo-žila dokumente o ločitvi od svojega moža.

Po poroki sta odpotovala zakona-ca na ženitovanjsko potovanje v Italijo. Z ženitovanjskega potova-nja se je pa vrnil mož že popolno-ma trezen in kmalu se je v svoji pisarni ustrelil. Po njegovi smrti se je preselila mlada vdova v Bu-dimpešto, kjer je pa zadela njo in njenega prejšnjega moža zaslužena kazen. Oba sta namreč obtožena sleparije, ki sta jo zakrivila s tem, da sta svojo ločitev samo fingirala in ponaredila sodni odlok, da bi se lahko polastila Ratzovega premo-ženja.

TRNJEVA POT V ZAKON

Nad leto dni sta potovala po Ev-ropi angleška zaročena John Amery in njegova nevesta Wing, ki po zaslugi trdnovratnega in vse-mogočnega ženinega papana po-slance Emericha nista mogla najti niti duhovnika, niti urada, ki bi ju bil poročil. Ta primer je seveda ze-lo zanimav javnosti kot nekaj poseb-nega, kajti navadno je baš nasprot-no, da zakonec zaman iščejo člove-ka, ki bi jih razdružil.

Mladi Emery je sin enega naj-uglednejših angleških politikov, star je šele 20 let, njegova nevesta pa 23 let, in je bila malo znana i-gralka v nekem zakonem gledali-šču. Ahasver svoje vroče ljubezni se pa ni zmenil za očetovo prepov-ed, odrekal se je končno tudi svo-ji veri, strogemu protestantizmu, in prejadral s kraljico svojega sr-eca v naročje grško-ortodoksne cerkve. In v cerkvi nove vere bliza Aten sta vztrajna in neustrašna zaročena končno sklenila zakonsko zvezo. Za mlada zakonca se je za-čelo novo življenje, zato se je pa končalo zanimanje javnosti in re-klamna tiska. Svet se ne bo več za-nimal za mlada poročena, če ta-di za ločitev ne bosta rabila toliko časa in truda, kolikor sta ga za po-roko.

CENA DR. KERNOVEGA BERILA JE ZNIZANA

Angleško-slovensko Berilo (ENGLISH-SLOVENE READER) SLOVENSKEGA BRANJA \$2.— Naročite ga pri KNJIGARNI 'GLAS NARODA' 216 West 18th Street, New York City

Iz Jugoslavije.

Praznoverska manija v Južni Srbiji

V zadnjih letih, ko se v Južni Srbiji izvajajo vsakovrstna javna dela, so bili na Ovejem polju, ob Bregalnici in tudi po drugod odkriti ostanki raznih svetišč, ki so bila uničena tekom dolgoletnih vojn in zaradi mnogih prirodnih nesreč. Najbrž so ta razkritja po-vod praznoverske manije, ki se silno širi od Štipa proti Strumici in tudi proti Skoplju. Kar čez noč se pojavi v tej ali oni vasi kak od-poslanec sv. Jovana, sv. Spasa, sv. Nikole, arhangelja in mnogih dru-gih svetnikov, ki zahteva od va-ščanov, naj mu pomagajo, da bo spet odkrito v zemlji zakopano svetišče njegovega svetnika. Ti ljudje se prej niso odlikovali s po-sebno pobožnostjo, spremenili pa so se kar nenadoma v fantastične preroke in raziskovalce starih sve-tišč.

Tako je v okolici Štipa neki ma-li posestnik, ki se je doslej bavil s prevažanjem raznih tovorov, v velikem tednu, ko je v svojem bor-nem hlevu odvezal od jasti svojega konjčka, da bi se podal po vsakdanjem opravku, zaslišal iz temnega kota glas: — Takoj se preseli, ker je to božja hiša! — Čudnega glasu se je zelo ustrašil, pozneje pri delu pa je naložil po-zabil. Drugo noč pa se mu je v snu prikazal arhangel Mihael ter mu zapovedal, naj se takoj odseli in, če mu je mar za večno življenje, naj poskrbi, da bodo njegovo hi-šo podrl, razkopali zemljišče in spravili na površje ostanke stare-ga svetišča. Reče se je drugo ju-tro preselil k svojim sorodnikom in sedaj roti cerkveno občino, naj odkupi njegovo herajo in naj iz-polni željo sv. Mihaela. V sosed-nji vasi pa je starejša žena, ki tr-di, da so jo angeli že dvakrat vi-vedli v Jeruzalem ter ji razložili, kje bi bilo treba odkopati čudo-delne svete podobe in ostanke sta-rih cerkva. Ta ženska je bila pred-dnevi še mirna in skrbna gospodi-nja, ki je vse svoje življenje po-svečala mali domačiji, možu in 3 majhnim otrokom. Na velikonočno nedeljo na vse zgodaj pa je s svo-jim kričanjem zbudila vso vas ter začela pripovedovati, kako jo an-geli ponoči vodijo v Jeruzalem in ji tam razkazujejo čudodelne so-he in svetišča, ki so globoko v ze-melji pod vasio. Rotila je vaščane, naj zapustijo svoje domačije, pre-orjejo vsa svoja zemljišča ter ta-ko spravijo na dan božja čuda, ki so zakopana v zemlji. Okrog nje se je zbrala seveda vsa vas in je bila priča, kako se je nesrečna že-na vila na tleh v strašnih krčih, potem pa za dalje časa obležala kakor mrtva.

Podobnih primerov je še več in manija pridobiva po vsej pokra-jini vedno več pristašev, ki se vsi sklicujejo na čudovit primer, ki se je zgodil v Ljubotenu. Tam so

VODNIKOVE KNJIGE

za leto 1934

lahko že sedaj naročite. — Pošljite nam \$1.

in knjige Vam bodo poslane naravnost na dom.

Naročila sprejema:

"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street
New York, N. Y.

lani poleti po starodavnem običa-ju praznovali neko svatbo in je bil med svati tudi kmet Milanec, ki je bil splošno znan kot najmirnejši človek v okolici. Zvečer po go-stiji je plesalo mlado in staro, pro-ti polnoči pa so se vsi v hiši in po dvorišču, kakor je kdo vedel in znal, umaknili k počitku, da bi drugi dan nadaljevali svatovanje. Ko so vsi zaspali, se je Milanec zbudil ter se popel na vrh vodnjaka sredi dvorišča. Od tam je za-čel z gromkim glasom buditi sva-te. Vsi so v največjem začudenju poslušali do tedaj mirnega in skro-mnega kmetiča, ki je vpil na ves glas: — Pustite zabavo, vzemite motike in krampe ter razkopajte taj kraj, kajti sv. Jordan je že do-volj dolgo ležal v grobu in predlo-ga je že njegova cerkev pod zem-ljo! — Tako in podobno je v naj-večji ekstazi vpil do ranega jutra, potem pa je trdno zaspal. Ko se je zbudil, je začudenim sosedom pri-povedoval, da ga je zbudil sv. Jordan in mu zapovedal, naj takoj skliče ljudi, da odkopljejo njego-vo cerkev. Dalje časa je bil Mi-lanec spet tak, kakor je bil po-prej, od časa do časa pa so se po-navljale njegove ekstaze in ko so lani septembra neki njegovi pri-vrženci res začeli kopati na dvo-rišču hiše, kjer se je pred meseci vršilo svatovanje, so odkopali sta-rinski svetniški kip. Napravili so vlogo na cerkveno in posvetno gila-st za zgraditev cerkve in zbiranje prispevkov. Tej vlogi je bilo pred nekaj dnevi ugodeno in ko so vaščani baš o tem razpravljali, je došla vest, da je Milanec, od-po-slavec sv. Jovana, nenadno umrl. Vsi so prepričani, da ga je svetnik poklical k sebi, ker je tako dobro izpolnil njegovo naročilo.

PREHLADI dovedejo do PLJUČNICE. Preprečite prehlade z rednim čiščenjem svojega črevesja. Odvajanje naj bo redno, odstranite strupene zaostanke! Pijte TRINERJEVO GRENKO VINO

ONIM, KI POŠILJAJO DENAR V DOMOVINO,

naznanjamo, da je mogoče poslati vsoto do sto dolarjev brez vsake izjave, v kako svrhu je denar namenjen. Tozadevna odredba je bila dne 17. marca odpravljen. Kdor hoče poslati več kot sto dolarjev, naj podpiše spodnjo izjavo in naj nam jo pošlje z denarno pošiljateljico.

DECLARATION FOR MONEY ORDER

I herewith declare that Money Order No. _____ is sent by me for the purpose of _____

and is not intended for the purpose of speculation, placing savings or making investment in a foreign country. I certify that this transaction in no way contravenes the act of March 9th, 1933, the executive order of March 10th, 1933 or any regulation issued thereunder.

(Purchaser's Signature) _____

(Date) _____

MI BOMO TOČNO IN HITRO IZVRŠILI VSAKO POŠILJATEV SLOVENIC PUBLISHING COMPANY "Glas Naroda" 216 WEST 18th STREET NEW YORK N. Y.

Gostilničar Andrej se je sicer mu-zal in zbijal neslanosti, ko smo se mu zaupali in ga prosili za svet. Ali nam je vendarle na dolgo in široko razlagal iz katékizma o konj-skih barantijah vsa ona obširna in zapletena poglavja, ki govorijo o spoznavanju nog, repa in zob in oči, o pošatljivosti, smrkavosti, garjah, ušeh in drugih malih in resarskih tadjih. "Ampak — raču-naймо — računajmo — kaj bi vam govoril! Za take posle vi niste in niste!" je končal, zapiraje vrata za nami in nam po vrsti prijateljski segel v roke. "Računajmo — da morebiti res kaj kupite. Dosti prida živinče, stavim, da ne bo. Ali bo šepasto ali brljavo. Najbrž obe-je v eni torbi. Pa brez zamere, no, in — računajmo — lahko noč!"

Iz oblačnega večera je priletela črna srb in se kakor cent težka mora zavalila na četrtoero arc. Ali ko smo se spet zvrtili okrog brle-

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE, ZABAVE

O GLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

Vsakovrstne KNJIGE

POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPISI ZA MLADINO

se dobi pri

"GLAS NARODA"

216 W. 18th Street New York, N. Y.

POPOLEN CENIK JE PRIROBČEN V TEM LISTU VSAKI TEDEN

DEDŠČINA

ROMAN
IZ
ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

18

Nato mu Henrik ves vesel sporoči, da hoče dr. Bernd ostati za vedno njegov prijatelj, toda vse je zamolčal, kar bi moglo vreči sleho luč na Mertensovo obnašanje. To je svoji sestri povedal šele pozneje, ko je stari oče po kosilu zadremal. Razvneti ga poslušala, njene oči ji žare, ko sliši, da je Ralf Bernd tako zvesto stal pri Henrikju.

— Ostani tudi vreden njegovega prijateljstva, Henrik, — pravi z vzdihom.

— Na to se moreš zanesti, Eva Marija. Kaj takega človek ne stavi na kočko, — odvrne Henrik.

Popoldne pride Artur Mertens zopet v urad dr. Bernd in pravi s hinavskim nasmehom:

— Torej, dragi gospod doktor, pričel sem se, da izdatki za vpeljavo vaše iznajdbe niso previsoki, kot sem se spočetka bal in sem zato svojemu tastu z mirno vestjo priporočil, da tvrdka vašo iznajdbo kupi in jo vpleje. Oba sva skupno to sklenila.

Ralf Bernd se prikloni. Vedel je, da je bila stvar malo drugačna in je moral misliti na to, kar mu je Henrik povedal. Tudi sam ni danes prvič opazil, kako hinavska je bila prijaznost tega človeka. Tudi njemu je bila velika uganka, da je tako bistroumen in previden mož, kot je bil Jurij Rodenberg, imel tako zaupanje v Mertensa. Dr. Bernd se prikloni.

— Hvala vam, gospod ravnatelj.

— Nobenega vzroka! Kot rečeno, veseli me, da me moja dolžnost ni silila k temu, da bi odklonil vašo iznajdbo. Toda pri tej priložnosti bi vam rad dal nekaj migljaj. Kot sem opazil, se vas je moj nečak zelo tesno oklenil. Prosil bi vas, da svoj vpliv obrnete njemu v dobro. Malo je razposajen, zato mu ne bi prav nič škodilo, ako ga nekoliko brzdate.

Ralf Bernd je hotel ta nasvet kratko in ostro zavrniti, tedaj pa opazi, kako preže Mertensove oči nanj in to mu je bilo svarilo. Takoj je občutil, da je imel Henrik prav, ko je trdil, da ga stric sovraži. Zato si sam sebi pravi, da bi mogoče Henrikju mnogo več koristilo, ako mu na videz pritrdi, da bo do dna spoznal pravo mišljenje tega človeka do Henrika.

— Na kak način želite, da vplivam na vašega nečaka? — pravi navidez mirno. — Zelo bi mi bilo ljubo, ako bi dobil od vas določna navodila.

To je rekel, ne da bi se sam zavedal, v bolj pokornem smislu kot navadno. Zato je mislil Mertens, da si je že pridobil mladega inženirja s tem, da je priporočal nakup njegove iznajdbe. Torej je bil tudi Ralf Bernd trgovsko navdahnjen, ako se mu je izplačalo.

Mertens se zadovoljno smeje.

— Torej, dragi gospod doktor, o tem se morava razgovoriti. Henrik je v vsaki zadevi prenagel, na drugi strani pa je zopet — no, rečemo — bolj priden, kot bi mislil o tako mladem fantu. Mogel bi vam — seveda samo v prid svojega nečaka — predložiti mnogo želja. Zelo bi me veselilo, ako bi hoteli v nedeljo priti k nama na kosilo. Za vzrok bom navedel, da se imava še mnogo pogovoriti o vaši iznajdbi. To se more tudi zgoditi, v glavnem pa si hočem zagotoviti vašo pomoč pri vzgoji mojega nečaka. O tem seveda ne sme ničesar vedeti, drugače se bo takoj uprl. Ker vaš obisk pri meni ne more biti neopažen, bomo imeli za pretežno razgovor o iznajdbi. Ste razumeli?

Ralf Bernd je pokazal nepojmljiv izraz na svojem obrazu, toda izgledal je zelo zamišljen v svoje delo in za vse pripravljen. Slutil je nevarnost za Henrika in si pravi, da bi jo mogoče mogel odvrniti, ako bi se kazal, kot da hoče svoje prijateljstvo do Henrika zatajiti. Pri njegovem odkritem in poštenem značaju mu je bilo zelo težavno igrati tako vlogo, toda mislil je na Henrikovo bojazn, ki jo je pokazal dopoldne, mislil je na to, da je brat Eve Marije in da je bil zaupljivo navezan nanj. Ako je bilo mogoče, je hotel z veseljem zanj vse storiti in kar je mogoče boriti se proti takemu človeku kot je Mertens; bil je odločen, da se proti njemu poslužuje istega orožja.

Navidez pripravljen, da izpolni vsako Mertensovo željo, pravi: — Rad bom sprejel vaša navodila, gospod ravnatelj; treba mi je samo povedati, kako morem vplivati na gospoda Henrika in zgodilo se bo. Pokazati vam hočem svojo hvalnežnost.

Mertens zadovoljno priklima in ponudi dr. Berndu svojo mesnato roko, na kateri je blestel veliki dijamant.

— Dobro, dobro, gospod doktor, se bova že sporazumela. In ne bo vam v škodo, ako boste izpolnili moje želje. Moj tast je že preveč razvnel tega razposajenega, toda njegovo dobro in slabo je položil v moje roke, in tudi za slučaj njegove smrti. Henrik bi se najrajši že sedaj tukaj pokazal gospodarja, ker bo pozneje postal lastnik in ravnatelj tovarn. Toda okoli njegovega nosu mora še nekoliko črni burja, ker je še premalo zrel in neiskusen; ali razumete?

Ralf se ni popolnoma razumel, kaj misli Mertens, toda ko ga sedaj z lisičjo zvitoostjo pogleda, se skupno z njim smeje in pravi previdno:

— Samo zelo mlad je še.

— Prav. In njegov stari oče ga bo omelekužil, ker razprostrina nad njim obe svoji roki. Poleg tega pa se tudi preveč oklepa sestrinega predpasnika; mlad fant mora vendar tudi nekoliko poznati življenje. Moja nečakinja je nekoliko preveč domača in starokopitna. Tudi sama bi Henrika najraje povila v povelje. Mlad fant mora do gotove meje noreti, ali ne?

Zdaj se je dr. Berndu zjasnilo, da je približno vedel, kam meri Mertens. Takoj je zaslutl, da mu hoče naložiti posebno težko nalogo. Njegova nezauznanost se je zbudila in veselilo ga je, da je pričel s tem, da je unganjal z Mertensom komedijo. Mertens ga je moral smatrati za voljno orodje v svojih rokah, da bo mogel izvedeti, kaj Mertens namerava s Henrikom.

— Mislim, da vas razumem, gospod ravnatelj. In sem pripravljen privoliti v vaše želje. Na mene se morete zanesti. Samo v nedeljo mi morate še natančneje razložiti, da ne napravim nikakega pogrška in da bom mogel delati popolnoma po vaši volji.

Mertensu se smeje srce. Ni si mislil, da si bo tako lahko pridobil tega tako ponosnega in samozavestnega dr. Bernd — bilo je pač vedno in povsod enako. Človeka je treba prijati samo na njegovem slabem mestu — in vsakega je mogoče pregovoriti. In Bernd je gotovo opazil, da mu hoče Mertens izkazovati prednost, zato se je tudi tako naglo izpremenil. Mogoče se je hotel tudi prikupiti svojemu bodočemu tastu? Jo je morala biti vsa stvar gotova, da jo bo snubil, drugače ne bi tako resno govorila. Pa to se bo že še videlo! Ako bo mlad inženir delal skupno z njim, mu ne bo škodilo. Samo še nekoliko dalje potipati — vse drugo bo prišlo samo od sebe.

— Torej dobro, gospod doktor, v nedeljo opoldne pri nas. Kosili bomo o pol dveh, po tem pa ostanete še nekaj ur pri nas. Moja žena bo veselila in še prav posebno mojo hčer.

Pri tem prijazno stisne Berndu roko, mu zaupno priklima in odide.

Nekaj časa gleda dr. Bernd začudeno za njim. Nato pa nagubani čelo.

(Dalje prihodnjik.)

Strašen umor pojasnjen.

Ljubljana, 1. maja.

Strašni umor pri Sv. Roku na Dolenjskem je v vsej naši javnosti vzbudil sila globoko sočustvanje z nesrečno žrtvijo Amalijo Malijsko. Zato pa je tudi vse napeto pričakovalo, kakšni bodo uspehi natančno uvedene preiskave. Pa kakor je porazno, je vendar na žalost resnično dejstvo, da je policija na podlagi vsega dosedaj zbranega obremenilnega gradiva aretirala pokojničinega moža Andreja Malija in njegovega brata Toneta, komaj triindvajsetletnega fantiča, pri katerem so našli krvave madeže in ugotovili še druge, zanj silno hude okoliščine. Anton je bil aretiran v petek, Andrej pa v nedeljo. Razen njiju je v ljubljanskih policijskih zaporih zaenkrat v preiskavi še neka ženska. Po naših informacijah so bili vzroki senzacionalnih aretacij naslednji:

Orožniki, domači šentviški kakor tudi z okoljskih stanic, so se od vsega početka z vso vnetostjo trudili, da pridejo na sled morilec Amalije. Razpredli so preiskavo na vse strani in s pomočjo policijskih organov proučili položaj na licu mesta, v hiši umora. Že takoj v sredo jutraj, neposredno po strašnem dogodku, je vse kazalo, da je okrog Anžlovarjeve hiše veliko narejenega; preiskovalnim organom nikakor ni šlo v glavo, da bi mogel storilec zlezi v hišo skozi malo zidno luknjo, ki jo je razen tega znotraj zapiral železen pas. Tudi lestvi, ki sta bili postavljene poleg one pod oknom še pri gospodarskem poslopu, sta bile vsakega odveč. Pridružilo se je tudi vprašanje, kako da si je zločinec baš pri Anžlovarjevih hotel nagrabiti plen, ko je vendar moral vedeti, da v hiši ni premoženja. Še sumljivejši so bili odgovori Andreja Malijskega orožnikom in preiskovalnim organom, pa tudi njegovo prikazovanje, kako se je odigral zločin. Sicer je bil Andrej Mali spričo strašnega nočnega dogodka res ves zmešan, kar se je zdelo tudi razumljivo. Preiskovalni organi so preiskali ne samo domačo hišo, marveč tudi vso okolico ter je eden izmed orožnikov tudi z motornim kolesom švignil na vse strani, kjer bi se dala ugotoviti kakršna koli vpoštevanja vredna podrobnost, ki bi pripomogla k pojasnitvi zločina. Navzlic temu pa preiskava nekaj časa kar ni mogla napredovati. Premaknila se je z mesta šele, ko se je našlo blizu Šmartnega pri Litiji okrvavljeno kolo Andreja Malijskega, na katerem je očitno pobegnili zločinci. Pa tudi tukaj bi preiskava najraje dalje časa obtežala, da se ni jela za zločin zanimati vsa javnost, obzujena po poročilih časopisja.

Odločilno za nadaljnji potek preiskave je postalo, da je javila neka vestna oseba iz okolice Tržiča policijski upravi v Ljubljani sumljivo dejstvo, da ima Anton, mlajši brat Andreja Malijskega, precej potolčeno in obvezano levico. Takoj, ko so v Ljubljani prijeli to vest, so raztegnili preiskavo tudi na Gorenjsko, kjer so pričeli opazovati Antona Malijskega, ki živi na domačem posestvu na Malijskem brdu pri Križah blizu Tržiča. Poizvedovanja so dognala toliko obtežljivih okoliščin že pretekli petek, da so se varnostna oblastva takoj odločila za aretacijo Antona Malijskega. Detektiv Mrhar iz Ljubljane je prijel Antona Malijskega doma in ga privedel v Ljubljano, ne da bi mu omenjal vzrok aretacije.

NAJBOLJŠI
SLOVENSKI ROMAN

"GRUNT"
(Spisal Janko Kač)

kar jih je izšlo po svetovni vojni, ima v zalogi

KNJIGARNA
"GLAS NARODA"

Cena
\$1.50

V Ljubljani se je seveda pričelo obširno zasliševanje. Anton se je ponasajalo preudarno ter je ohranjal navzlic očitnemu notranjemu razburjenju mirno kri. Na vprašanje šefa kriminalnega oddelka Franca Žajdele, če se zaveda, zakaj so ga prijeli, je pristojno odgovoril: — Eh, najbrže zaradi tistega srnjaka, ki sem ga zadnjič podrl v gozdu!

Na ta odgovor mu je Žajdela resolutno poudaril, da ne gre za nikakega srnjaka, marveč, da ga sumijo umora njegove svakinje Amalije. Tudi to ni spravilo komaj 23letnega fanta iz ravnotežja. Šele ko so mu pokazali njegove okrvavljene spodnje hlače, se je zdrzil, a je vendarle ostal odločno prisoben. Ravnodušno je trdil, da je kri srnjakova, češ, da je na njem klekal, ko ga je razrezaval. Pozneje so ga vpraševali, kje se je nahajal v terek in pa v sredo ponoči. Tu je prišel Anton samo za hip v zadrego. Sprva je dejal, da se je v terek zvečer mudil pri nekem sorodniku v Kranju. Ko so mu takoj ovrgli to navedbo, je jel trditi, da je bil tedaj doma. Tudi pozneje, ko so mu izpodbili še to, je vztrajal pri svojem. Ali policija je po vsestranskih poizvedbah prepričana, da Tone Mali kritične dni ni bil doma, kajti našla je več pri, samih Malijskih znancev, ki so ga videli, ko se je v nedeljo z dopoldanskim vlakom odpeljal v Ljubljano, kjer je na glavnem kotodvoru prestopil na dolenski vlak. Policija sodi, da se je fant sicer skrival, imel pa je silno smolo, kajti tudi v dolenskem vlaklu so ga videle poznane priče. Enako tudi v sredo opoldne, ko se je vrnil v Kranj, kjer je sedel v neki gostilni. Tovariš, ki ga je videl v dolenskem vlaklu, ga je tu vprašal po naši navadi: — Kaj si že nazaj? — In tedaj mu je Anton Mali hitel trditi, da je bil med tem že doma. Vendar so druge priče izpovedale, da ga doma ni bilo.

Kaj torej sklepa policija o odsotnosti Antona Malijskega? Preiskovalni organi so prepričani, da se je nedvomno oglašil v terek ponoči pri svojem bratu — in baš v tisti noči se je zgodil grozni zločin.

Še drugod in še drugi so videli Antona Malijskega. Okrog petih zjutraj se je vračal v sredo postavni Lojze H. doma iz okolice Šmartne pri Litiji, z vasovanja. Ko je korakal po cesti od Črnega potoka, je nepričakovano zapazil v potoku pod cesto neznanega moškega, ki je tamkaj nekaj izpiral. Lojze H. je korakal mimo in večkrat zvedavo pogledal proti neznanecu, ki pa se je skušal skrivati. Videč, da je opažen, je kmalu za tem stopil na cesto in potegnil za seboj tudi kolo. Na cesti je zapeljal mimo Lojzeta, ne da bi se zmešnil zanj in ne da bi ga pozdravil. Komaj pa je bil dobrih 20 m pred njim je stopil s kolesa, se ozrl nazaj in Lojzeta vprašal, koliko je ura. Lojze H. je odgovoril, da mora biti okrog pete, nakar je neznanec spet zasedel kolo in se odpeljal dalje. Ko je prišel Lojze do domače hiše, je odšel v izbo, že v teku dopoldneva pa so našli domači pri hiši neznanu kolo, ki je bilo ponekod okrvavljeno. Kakor znano, so pozneje ugotovili, da je kolo last Andreja Malijskega ter so ga orožniki zaplenili.

Ko je bil Anton Mali v petek aretiran, so povabili v Ljubljano tudi Lojzeta H., ki so mu že prej pokazali obleko Antona Malijskega. Odgovoril je, da se dobro spominja, da je imel neznanec, ki se je pral v potoku, na sebi usnjat suknič. Še več, Lojze se je dobro spominjal tudi oblike in barve klobuka ter je oboje takoj spoznal. Ko pa so mu na diskreten način pokazali tudi Antona Malijskega v celici, je Lojze z vso gotovostjo potrdil: — Da, to je tisti, ki sem ga srečal na cesti....

Na podlagi vsega tega močno obremenilnega gradiva so varnostna oblastva seveda neposredno sklepala na zvezo bratov Antona in Andreja in se odločila tudi za Andrejevo aretacijo. Orožniki so Andreja prijeli v nedeljo dopoldne in ga enako kakor njegovega brata Antona privedli za enkrat v ljubljanske policijske zapore.

Zasliševanje traja zdaj skoro nepretrdnoma že dva, odnosno tri dneve, vendar ostajata brata trdna in nikakor ne priznata krivde. Kakor se splošno govori, imata

oba Malijske naravnost železne živce. Zasliševalni organi nočejo odnehati, ker so prepričani, da se bosta morala slednjič pod težo obtežilnega materiala vendarle skrušiti. Oba brata so tudi že daktiloskopirali ter se odtisi njihovih prstov baše popolnoma ujemale s krvavimi odtisi, ki jih je našel policijski daktiloskop na raznih predmetih ter na vratih v Anžlovarjevi hiši.

Kakor smo navedli, se je poročil Andrej Mali z Amalijo Anžlovarjevo šele pred dobrimi 13 meseci. V ženitovanjskem pismu je bilo določeno, da podedujeta zakonca premoženje drug za drugim. Andrej Mali je pričel nedavno postavljati na Golniku novo hišo, v kateri je nameraval prostore oddajati tujcem, povečini bolnikom, ki iščejo zdravja v tamošnjih gozdovih in čistem gorenjskem zraku. Za to hišo je izdal dosedaj še okrog 70.000 Din, vendar še ni dozdana. Denar je dobil največ iz Anžlovarjeve hiše, o kateri je bilo znano, da je bil svojčas tamkaj še denar doma. Anžlovarjevi so ga imeli radi, tudi žena ga je silno ljubila in so ga cenili tudi sosede. Z ženo sta se vsaj do znanega Lombarjeva procesa prav sijajno razumela. Ko pa je bil tedaj Andrej Mali postavljen zaradi suma krivega pričevanja za nekaj časa v preiskovalni zapor, je žena po njegovi izpustitvi doznala, da je njen mož nekajkrat obiskal svoje prejnjše dekle. Zaradi tega sta se zakonca v zadnjem času baše večkrat sprla in sta celo govorila o ločitvi.

Ko so v nedeljo zbrali policijski organi, na čelu s šefom kriminalnega oddelka Žajdelo, še vse drobne podatke, so se odločili, da aretirajo tudi ono dekle z Gorenjskega, ki ga takisto zaslišujejo v Ljubljani.

Vendar je bil Andrej Mali v jutru na dan pokopa svoje žene Amalije v farni cerkvi pri obhajilu, Antonu Maliju pa je padel po aretaciji na potu v Ljubljano iz žepa molek.

*

Ljubljana, 2. maja.

Zasliševanje Antona Malijskega je trajalo danes ves dan. Šef kriminalnega oddelka policijske uprave Žajdela je osumljenca v teku današnjega izpraševanja konfrontiral z vsemi tistimi pričami, ki so Antona Malijskega videli, ko se je peljal na Dolenjsko in nato tudi ob njegovem skrivnem povratku preko Črnega potoka in Litije na Gorenjsko. To konfrontacije so močno omajale odpor Antona Malijskega. Zlasti pa je zanj bila usodna konfrontacija z Lojzetom Hostnikom, ki je Antona Malijskega preteklo sredo zjutraj, torej nekaj ur po umoru, videl v Črnem potoku in celo govoril z njim. Tu se je vsa obramba Antona Malijskega začela rušiti in zvečer po 20. uri se je vdal. Pri-

SLOVENIC PUBLISHING CO.

"GLAS NARODA"

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

SHIPPING
NEWS

16. maja: Leviathan v Cherbourg

17. maja: Berengaria v Cherbourg

18. maja: Statendam v Cherbourg

19. maja: Statendam v Cherbourg

20. maja: Conte Grande v Genoa

21. maja: Conte Grande v Genoa

22. maja: Conte Grande v Genoa

23. maja: Conte Grande v Genoa

24. maja: Conte Grande v Genoa

25. maja: Conte Grande v Genoa

26. maja: Conte Grande v Genoa

27. maja: Conte Grande v Genoa

28. maja: Conte Grande v Genoa

29. maja: Conte Grande v Genoa

30. maja: Conte Grande v Genoa

31. maja: Conte Grande v Genoa

1. junij: Conte Grande v Genoa

2. junij: Conte Grande v Genoa

3. junij: Conte Grande v Genoa

4. junij: Conte Grande v Genoa

5. junij: Conte Grande v Genoa

6. junij: Conte Grande v Genoa

7. junij: Conte Grande v Genoa

8. junij: Conte Grande v Genoa

9. junij: Conte Grande v Genoa

10. junij: Conte Grande v Genoa

11. junij: Conte Grande v Genoa

12. junij: Conte Grande v Genoa

13. junij: Conte Grande v Genoa

14. junij: Conte Grande v Genoa

15. junij: Conte Grande v Genoa

16. junij: Conte Grande v Genoa

17. junij: Conte Grande v Genoa

18. junij: Conte Grande v Genoa

19. junij: Conte Grande v Genoa

20. junij: Conte Grande v Genoa

21. junij: Conte Grande v Genoa

22. junij: Conte Grande v Genoa

23. junij: Conte Grande v Genoa

24. junij: Conte Grande v Genoa

25. junij: Conte Grande v Genoa

26. junij: Conte Grande v Genoa

27. junij: Conte Grande v Genoa

28. junij: Conte Grande v Genoa

29. junij: Conte Grande v Genoa

30. junij: Conte Grande v Genoa

31. junij: Conte Grande v Genoa

1. julij: Conte Grande v Genoa

2. julij: Conte Grande v Genoa

3. julij: Conte Grande v Genoa

4. julij: Conte Grande v Genoa

5. julij: Conte Grande v Genoa

6. julij: Conte Grande v Genoa

7. julij: Conte Grande v Genoa

8. julij: Conte Grande v Genoa

9. julij: Conte Grande v Genoa

10. julij: Conte Grande v Genoa

11. julij: Conte Grande v Genoa

12. julij: Conte Grande v Genoa

13. julij: Conte Grande v Genoa

14. julij: Conte Grande v Genoa

15. julij: Conte Grande v Genoa

16. julij: Conte Grande v Genoa

17. julij: Conte Grande v Genoa

18. julij: Conte Grande v Genoa

19. julij: Conte Grande v Genoa

20. julij: Conte Grande v Genoa

21. julij: Conte Grande v Genoa

22. julij: Conte Grande v Genoa

23. julij: Conte Grande v Genoa

24. julij: Conte Grande v Genoa

25. julij: Conte Grande v Genoa

26. julij: Conte Grande v Genoa

27. julij: Conte Grande v Genoa

28. julij: Conte Grande v Genoa

29. julij: Conte Grande v Genoa

30. julij: Conte Grande v Genoa

31. julij: Conte Grande v Genoa

1. avgust: Conte Grande v Genoa

2. avgust: Conte Grande v Genoa

3. avgust: Conte Grande v Genoa

4. avgust: Conte Grande v Genoa

5. avgust: Conte Grande v Genoa

6. avgust: Conte Grande v Genoa

7. avgust: Conte Grande v Genoa

8. avgust: Conte Grande v Genoa

9. avgust: Conte Grande v Genoa

10. avgust: Conte Grande v Genoa

11. avgust: Conte Grande v Genoa

12. avgust: Conte Grande v Genoa

13. avgust: Conte Grande v Genoa

14. avgust: Conte Grande v Genoa

15. avgust: Conte Grande v Genoa

16. avgust: Conte Grande v Genoa

17. avgust: Conte Grande v Genoa

18. avgust: Conte Grande v Genoa

19. avgust: Conte Grande v Genoa

20. avgust: Conte Grande v Genoa

21. avgust: Conte Grande v Genoa

22. avgust: Conte Grande v Genoa

23. avgust: Conte Grande v Genoa

24. avgust: Conte Grande v Genoa

25. avgust: Conte Grande v Genoa

26. avgust: Conte Grande v Genoa

27. avgust: Conte Grande v Genoa

28. avgust: Conte Grande v Genoa

29. avgust: Conte Grande v Genoa

30. avgust: Conte Grande v Genoa

31. avgust: Conte Grande v Genoa

1. september: Conte Grande v Genoa

2. september: Conte Grande v Genoa